

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadshivatelben átvéve:

Egész évre	16 kor.
Fegyedévre	6 e

Melyben kárhos heréva:

Egész évre	20 kor.
Fegyedévre	6 e

Viadikre postán szállítva:

Egész évre	24 kor.
Fegyedévre	6 e

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetilap és
hamar utáni napok kivételével

Ismerkedés és kiadóhivatal:
Magyvárad, Apáczai-utca 3

A munkaadóknak kézirataik visszaadásánál
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

**Előzetések és hirdetések a
Kiadóhivatalban intézendők**

Другое место для 8 пилот.

NAGYVARAD, decz. 18.

Karácsonyi vásár.

(K. O.) Ipar és kereskedelem a karácsonyi forgalomba helyezi bizodalalmát. Az a sok millió, mely karácsony előtt piacra kerül, majd új erőt önt a magyar ipar és kereskedelem életéire. Ebben bizakodnak az ipar, meg a kereskedelem is. Csakhogy biztosra vehető, hogy a múlt esztendő tapasztalatai szerint új csalódás éri őket.

Ipar és kereskedelem nem lendülhet fel, mert ilyenkor is, mikor a tömeges fogyasztás révén a magyar ipar erőit kel-
lene gyarapítani, mi az idegent támogat-
juk. Részint divatból, részint, mert sze-
gények vagyunk. A külföldi iparczikk előt-
tünk nagy tekintéllyel bír. Csak azért,
mert külföldi. Német, angol és francia
iparczikkék kedvencz fogyasztásául szol-
gálnak a módos osztályoknak. A magyar
nem elég jó.

A pozsonyi háziipar-egylet tavaly és most két éve Budapesten a király bérpalotájában karácsonyi vásárt rendezett. Ott lehetett látni az Izabella-egylet művészi himzéseit, kalotaszegvidéki selyem és pamuthimzéseket, torontáli szőnyegeket, temesi katrinczákat és különböző vidékekről származó agyag- és kőedényárukat. Akik ezt a kiállítást látták, nagy elragadtatással beszéltek a magyar ipar tökéletes voltáról. Vagy nézze meg valaki a régi országházban rendezett iparkiállítást és akkor beszéljen magyar iparról.

Bátran elmondhatjuk, hogy a magyar műipar és háziipar a finomult ízlést is kiélégítheti. Rajtunk áll tehát, a magyar ipart erős lábra állítani

Szegények vagyunk és ezért vásároljuk a külföld, első sorban Ausztria selejtes iparczikkeit. Ebben van némi igazság, mert a gazdasági viszonyokat tekintve, ritkán telik drága és értékes czikkek beszerzésére. Csakhogy ennek a szegénységnek nagyrészt magunk vagyunk az okai. Azáltal ugyanis, hogy temérdek osztrák iparczikket használunk, a magyar iparososztály fogyasztókéességét gyengítjük. Ez viszont a mezőgazdák helyzetét rontja, kik nyomott árakon kénytelenek tudni termelvénveiken.

Körülbelül 60 millió koronára rug az az összeg, melyet nagyobbbrészt a karácsonyi bevásárlások a külföldi iparosoknak juttatnak. Kicsínységekre és apróságokra, melyekkel karácsonykor kedveseinknek kedveskedünk, adjuk ki ezt a nagy összeget, mely a magyar ipar erejét fokozhatná. És pedig játékszerekre adunk négy és fél millió koronát. Női kalapokra ugyanannyit. Képekre négy milliót. Csipkékre négy millió 700 ezer koronát. Porcellán árukra közel hat milliót. Fabutrokkra nyolcz millió koronát. Szappanért és nyakkendőért kiadtunk külön-külön 3 és fél milliót. Czukorsüteményekre öt millió kétszázezer koronát. Finom faárukra nyolcz milliót. Fűrészelt puhafaárukra 8 millió 651 ezer koronát. Női ruhákra 18 millió koronát.

Vajon nélkülözheti-e a magyar ipar

ezt az összeget és hivatása magaslatán áll-e az a kereskedelem, mely a külföldi iparcikknek invázióját lehetővé teszi. Hát mi nem tudunk gyermek-játékszereket előállítani, szappant gyártani, ruhákat varrni, csukorsüteményeket készíteni, fabutorokat stb. gyártani? Dehogynem tudunk. Amit a Bettelheim-czég a vasuti pályaudvarokon tesz, azt minden magyar kereskedőnek a saját boltjában tennie kellene. Magyar iparcikkeket raktározni, azokat a vevőnek hozzáférhetővé tenni és folyton ajánlani.

Folyton azt hangoztatják, hogy a magyar ipar önálló vámterület nélkül nem tud boldogulni. Nem vitatjuk az ellenkezőjét. De az is bizonyos, hogy a magyar ipar ügye fellendülne, ha a kereskedelem és társadalom vele szemben tartozó kötelességét teljesítené.

Katonai főreáliskola Szegeden.

A közös hadügyminisztériumnak most szavazták meg egy új katonai főreáliskola költségeit. Mérvadó körökben fölmerült az a kívánság, hogy ezt a Magyarországon fölállítandó katonai iskolát Szegedre helyezték. A közös hadügyminisztérium azt a kérdést intézte már a temesvári hadtestparancsnoksághoz, hogy alkalmas volna-e Szeged az iskola céljaira?

A belügyminiszter a tartózkodási engedélyekről.

A belügyminiszter rendeletet intézett a felvidéki városokhoz, amelyben megszorítja a

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Humanizmus az emberevőknél.*

Irta: Biró Lajos.

Ujguineának kivált északi és keleti részében nem szükséges a százazföld belseje felé törekedni, hogy idegen befolyástól teljesebben mentes, őseredeti állapotban levő népet találjunk. Ugyszólván az egész parvidék olyan még jelenleg is. A németek birtokában levő részen mindössze négy hely van, egymástól egy-egy napi gőzhajónjárásnyira, ahol némi európai telepedésről lehet szó. Ezek is a bennszülöttektől elszigetelve lakó, teljesen a magok céljának élő s a bennlakókkal alig érintkező helyek. A német birodalom mindjárt állg. térfoglalása elején, melynek még 20 éve sincs, egy német tőkepenészekből alakult részvénytársaság a bennlakókat a német államhoz kötötte.

* Mutatvány az Irodalmi Értesítő-ből. Kiadja a Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) udvari könyvkereskedés.

társaságnak, az Uj-Guineai Társaság néven fennálló kereskedelmi és ültetvényes szövetkezetnek adta át, minden felségi jogával együtt Ujguineát és a hozzátartozó szigeteket. Ennek a társaságnak összes működése idáig csak annyira terjedt ki, hogy néhány ponton alkalmatos földterületet választott ki, hajóival Azsia felől 7—800 kínai és maláji munkást hozott be, kikkel a dohánytermeléssel tett kísérletet; másfelől kisebb hajói bejárák a szigetséget s mintegy másfélezer pápua-legényt és leányt gyűjtött tel-peire, a földmíveléshez szükséges durvább munkákra. Európai nemzetiségű embert csupán annyit foglalkoztatott a társaság, amennyi e munkástömeg vezetésére szükséges volt. Ezeknek száma az első években, mikor még a nagy haszon reményében az ültetvényes munkálatok nagyobb eréllyel folytak, 80—100 európaít is kitett; később, mikor a nehézségek beállottak, 20—30 személyre apadt. Az a néhány hittérítő, kik ugyis a társaság telepei közelében kerestek biztonságot, nem jó külön kulturális tényező számba. Magános teleplők pedig Ujguineában nem is volt, sőt években át egyedül magam voltam az egyetlen

európai, aki nem tartozott a társaság alkalmazottjai vagy a hittérítők közé.

Az új települők éghajlatuk és fajuk szokásai szerint tömörülnek, mindenik igyekszik megtalálni a megszokottat s így külön kis társadalmat alakítanak maguk számára. Az európai nemzetbeli egy társaságba kerül, a közös szükséglet egytűvé gyűjti a némettel a dán, svédet, angolt és magyart, használja itt a többség nyelvét, a németet. A kínai életmódja a malájéval egyezik meg legjobban, hozzá simai s mert nem egyenesen jó hazájából, hanem a malájszigeten volt előbb dohánymunkás, ennek a nyelvét használja, legtöbbször még egymás közt is, mert a kínai birodalom különböző részéből való még kínai nyelven sem értené meg egymást. A sokféle helyről került pápua-munkás ismét csak egymáshoz huz, arra utalja hasonló életmódja is; közös nyelve valamikor samoai tültevényeiben dolgozó pápua-munkások útján elterjedt tört angol nyelvi, a valóságos pápua-volapük, amelyről azonban azt hiszik a jó fiuk, hogy az az urak nyelve. A negyedik társadalmat képezik a szabad beenszülöttek akik legfőlebb

Modern villamos és égszesz csillárok,

karácsonyi ajándéknak

== alkalmas villamos diszidolgok. ==

Bronz csillárok: Kétágu 26 korona; háromágu 30 korona; négyágu 44 korona; 2+1, 31 korona; 3+1, 37 korona; 5+1, 50 korona. *Karácsonyfák villamos világításra szerelhetnek.*

Tisztelettel

Elektrotechnikai Mérnöki Vállalat. Telefon szám: 509.

512 **NAGYVÁRAD, Kossuth Lajos-utcza, 11. szám.**

tartózkodási engedélyek kiadását és hatályát. Az új rend szerint idegenek részére tartózkodási engedélyt csupán három napra szabad kiadni, akkor is csak úgy, ha a jelentkező idegen kellőképp tudja igazolni a kilétét. Hosszabb időre szóló engedélyeket csakis külföldieknek szabad aztán kiadni, de itt a személyigazolást persze még szigorúbban kell venni, mint a belföldi honosoknál.

Az ujoncjavaslatok megszavazása.

Kormányparti forrásból vett értesülések szerint kilátás van rá, hogy a megobstruált ujoncjavaslatokat holnap, vagy legkésőbb holnapután általánosságban megszavazza a képviselőház. A legtöbb szónok nem fog a zárszó jogával élni. A részletes tárgyalásnál az elnökség teljes szigorral akar eljárni s gátot vet a szóáradatnak. Intézkedik főként arról, hogy a szónokok csak a tárgyhoz szóljanak.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, decz 18.

Tizenegy óra felé járt már az idő, Perczel Dezső hiába csepetett, csak nem gyűlekeztek a képviselők. A karzat is üres volt.

A jegyzőkönyv hitelesítésénél Csávolszky Lajos kifogásolt, hogy nincsenek jelen határozatképes számmal, amiért negyedórára felfüggesztették az ülést.

A szünet alatt mindenki az iránt érdeklődött, lesz-e ma rendes ülés, vagy sem? Híre ment ugyanis, hogy a királyi családot ért gyász miatt csak rövid ülés lesz. Csakhamar azonban arról jött hír, hogy igenis lesz ülés, mert — Tisza úgy akarja.

A szünet eltelt s az elnök újra megnyitotta az ülést és hitelesítették a jegyzőkönyvet.

A Ház részvéte.

Elnök: Megemlékezik Klotild kir. hercegnő haláláról. Ez a csapás — ugymond — súlyosan mehezdedt a királyi családra, a fenséges főhercegi családra s a nemzetre, mely bizo-

nyára mint egy ember érez együtt velük. Indítványozza, hogy jegyzőkönyvileg adjanak kifejezést részvételüknek, bízzák meg az elnökséget, hogy ezt tolmácsolja, a temetésen a Házat képviselje s koszorút tegyen le. (Általános helyeslés.)

Zichy Aladár gróf a néppárt nevében melegen emlékszik meg a királyi családot ért nagy csapásról, s e csapást annál súlyosabban éreztük, mert tudjuk, József főherceg a miénk. Hozzájárul az elnöki indítványhoz.

Szederkényi Nándor visszapillantást vet József kir. herceg családjára, József nádorra, aki azzal dicsekedhetett, hogy az ő ereiben is Árpád vére foly. József kir. herceg örökölte a magyar tulajdonságot s ime, a nemzet együtt érez szívében az ő gyászában. Ő is elfogadja az indítványt.

Tisza István gróf miniszterelnök: Arra a súlyos csapásra, mely a királyi családot s a mindnyájunk által őszintén szeretett József kir. herceget érte, adjon enyhítést a Gondviselés. Talán vigasztalást nyújt a mélyen sújtott hercegi családnak, hogy az egész magyar nemzet velük érez. Ő is elfogadja az indítványt.

Napirend előtt.

Napirend előtt **Lovász Márton** szóvá tette, hogy több képviselő (az Apponyi-frakcióból) lemondott bizottsági tagságáról s az elnök ezt nem jelentette be.

Elnök: En azt hiszem, még mások is le fognak mondani s majd egyszerre jelentem be mindet.

Madarász József: Rögtön be kell jelenteni s kitűzni a választásokat.

Elnök: Holnap meg fog történni.

Lendl Adolf személyes kérdésben felel Berzevicsy miniszter multkori válaszára, melyet az ő interpellációjára adott, de akkor ő nem értette jól meg, bárhogyan figyelt is. A miniszter több olyan kifejezést használt, melyek az ő jóhiszeműségét vonták kétségbe. Sorra veszi ezeket s bizonyítja, hogy neki igaza volt s a miniszter által használt kifejezéseket reá visszahárítja. (Helyeslés balról.)

Attértek ezután a napirendre:

az ujoncjavaslatok

tárgyalására.

Holló Lajos azok ellen fordul, akik a küzdelmet abbahagyták, mert „nincs reményük”, hogy most valamit elérjenek. Ha őseink is ezt az elvet vallották volna, akkor a magyar nemzet ma is talán Azsia sivatagjain élné. Attér ezután az osztrákok elayomó politikájára, mely

egyenesen császári politika. A Hohenzollernekről kimutatta egy történetirő, hogy az ő politikájukra mindig volt befolyása a nemzeti érületnek, de az osztrák politikát mindig és következetesen a császárok tartották kezükben s tisztán császári politikát űztek. Mi nem bántjuk a király személyét, az szent és sérthetetlen, de igenis megbírájuk tetteit.

Tisza István akárhogy gorombáskodik innen Körberrel, azzal csak félrevezet minket, mert Ausztriában a császári politika mégis az, amit Körber hirdet.

Klotild főhercegnő temetése.

Budapest, decz 18.

Örök nyugalomra helyezték a fehér arcú főhercegisasszonyt, a kinek örökre való távozása szomorúságos gyászba borította a vérében magyarrá lett nádori törzset. Ugy kísérte utolsó útján óriás tömegben a főváros közönsége osztzkodva a legmagyarabb főherceg mérhetetlen bánatában, — mint a nemzet drága halottját. Oda zarándokoltak kora reggel óta a hercegisasszony fehér virággal borított ravatalához az udvari kápolnába, a hol komor pompával áll a katalfalk.

Reggel 8 órakor nyitották meg a kápolnát a nagy közönség számára.

Előzőleg **Kanter** udvari plébános beszen-telte a koporsót.

A templom egész belseje fekete kárpittal van borítva. Az oltárokon pedig fehér keresztet fekete posztó, az elhunyt főhercegnő czimerével.

A katalfalk fekete posztóval van bevonva, csak az a része van arany szövettel leterítve, mely n a koporsó áll.

A zárt koporsó fölött pedig fekete meny-zet van.

A koporsón ott van a hercegi korona, a főhercegi hermelin-kalap, egy pár fehér keztyű és egy legyező, míg egy vánkosen a fenséges halott rendjelei vannak elhelyezve.

A katalfalk két oldalán hat-hat diszruhás testőr áll. Egy sereg udvari szolga is ott áll a katalfalk mellett.

Mint hogy a kápolna igen szűk, a közön-

ságát fajtabeliekkel kötnek szorosabb barátságot.

Ha ujguineai életről akarunk beszélni, az a legelső, hogy megkülönböztessük, melyikről van szó e négyféle közül. Mindeniknek más-más az emberszine, más a ruházata, nyelve, lakóháza, eledele, mindenféle apró ága, természetesen nem-kevésbé különböző egész gondolkozásmódja. Es e közül a népzagyalék közül három, mint bevándorlott, az együttítésre van utalva, egymásra szorul, ami egymásközi viszonyait még bonyolódottabbá teszi.

A hát munkanapjain a telep egész személyzete óráról-órára kiszabott munkájához van kötve, alig nyílik alkalma a bennszülöttel érintkezni. Este kedve sincs ahhoz. Vasárnapi munkaszünet idején s német a lubba vonul sörözni, mert ahol hat nemet van, ott már klubbot szerveznek maguknak. Különben se lehetnének mást, mert Ujguineában az a német specialitás van érvényben, hogy az Ujguineai Társaság szerződésileg köti alkalmazottjaival szemben, hogy természetrajzi vagy néprajzi

tárgyakat nekik csupán a társaság számára szabad gyűjteni, maguknak nem. Azzal okolják meg, hogy olyan érdekes helyen szenvedélylyé fejlődhetik bennök a tudományok iránt való érdeklődés és ennek szentelnék minden szabad idejüket, aztán elhanyagolják hivatalos kötelességüket. A sörözés és kártya bizonyára jótékonyabb hatást fog gyakorolni.

Ilyen apró okok nem egyedül állók, csak azért említem fel, hogy jelezsem azt, miszerint nem csupán a jókarat hiányán vagy a települők közönyösségén mulik, hogy az egymás mellett élésnek sincs meg az a jó hatása, hogy a műveltebb európai megismerhetné a bennszülött szokásait, jó vagy rossz tulajdonságait s kiterjeszthesse rájuk a művelődés áldásait. Hiszen a legtöbbje az ott lakó kevés európainak sokszor heteken át alig lát szabad bennszülöttet.

Az eddigi érintkezés az európaiakkal a legparányibb befolyással se volt a pápuákra, még azokban a csekélyszámu falvakban sem, melyek az európai telepek legközelebb

tőszomszédságában fekszenek. Ha nem azt számíjuk a kultura haladásának, hogy két fa összedörzsölése helyett gyufával csinálnak tüzet, obszidián és bambusz késük helyett vaséssal faragnak, baltaik köve helyébe abroncsdarabot és gyaluvast tesznek, bambuszdoromb helyett vasdorombbal muzsikálnak s obszidián-szilánk helyett sörös üveg cserepeivel borotválkoznak, ha hozzá jutnak.

Szokni kell hozzá, hogy megtudjuk látni a maga sajátos világosságában a pápua-világot, ezt az egyszerű, még a mai napokban is igazán kőkorszakbeli életet, mely az ásatások bizonyossága szerint sok-sok ezer év előtt az egész világon el volt terjedve. A fejlett európai társadalomra nézve épen az teszi nem csupán érdekessé, hanem tudományosan is megbecsülhetetlenné, hogy csodálatosképen kőkorszaki mivoltában maradt meg, prototypusául annak, hogy milyenforma lehetett valamikor a kőkorszakbeli társadalom s azok között a mi eleink. Társadalmi fejlődési kérdésekben összehasonlítva ez a nép a kezdőpont, a miénk a végső.

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer:

tüdőbetegségeknel, lélegzőszervek hurutos bajainál

ugymint idült bronchitis, számarhurut és különösen lábbadozóknál

influenza után ajánlatik. Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4.—

kor-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg az alanti czéggel legyen el látva:

F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár Basel (Svájc)

ségnek megállani nem szabad. Mindenkinek el kell haladni a kátafalk mellett, úgy, hogy az emberek a koporsót megkerülve, távoznak az oldalajtón a kápolnából. De azért néha történt egy kis fennakadás. Nem csoda, mert folyton-folyvást, egész délelőtt érkeztek az emberek, hogy egy pillantást vethessenek legalább a szegény, ifjú főhercegnő kopor-gójára.

A király megérkezése.

A király délelőtti 9 óra 52 perczkor érkezett meg Budapestre.

A nyugati pályaudvaron **Márkus József** főpolgármester és **Rudnay Béla** főkapitány várták ő felségét, míg a magyar királyi államasutak gyengélkedő elnöke helyett Marx igazgató jelent meg.

A 488. számú vonathoz egy udvari szalonkocsi volt csatolva, abból szállott ki a király. Utána **Rajner** főherceg és **Paar** meg **Bolfras** főhadsegédek.

A főpolgármester hódolattal üdvözölte a királyt, aki néhány szíves szóval válaszolt neki. Majd **Marx** igazgatóhoz fordult és megkérdezte, hogy **Ludvig** Gyula hol van?

— Beteg felséges uram — felelt **Marx**, — azért nem jelenhetett meg, hogy felségednek hódolatát bemutassa.

— Ugy? — szólt a király. — De csak nincs komoly baja?

— Remélhetőleg nem lesz belőle komoly betegség. Erős hűlés...

— Persze, persze, — szólt ő felsége. — Ebben az egészségtelen időjárásban könnyen hűl meg az ember.

Ő felsége aztán **Rudnay Béla** főkapitányhoz fordult, néhány szót váltott vele, majd elhagyta a pályaudvart és a künn várakozó udvari fogatba ülve a főherceggel elhajtattott a várpalotába.

A budai királyi várban **Apponyi** magyarországi udvarnagy fogadta királyt.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-6 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Karsch kanonok mint író.

Abban a rövid kis életrajzban, melyet tegnap közöltünk a váradi káptalan legújabb tagjáról, csak érintettük éppen dr. **Karsch** Lollionnak irodalmi működését; de ez a munkásság olyan termékeny és sikereiben oly gazdag, hogy részletesebben is ki kell erre terjeszkednünk.

Akkor kezdte ő művelni a magyar teológiai irodalmat, amikor maga a magyar irodalom is szegényes volt, különösen pedig a magyar teológiai irodalom nagyon szűkölködött egy igazi szakmunkák, mint a művelt közönségnek szánt művekben. Karsch már első munkájával olyan sikert aratott, hogy az egyetem hittudományi kara pályadíjjal koszorúzta művét s a díjat megosztotta közte az irodalmi kezdő és egy — egyetemi tanár között. Későbbi sikereit jellemzi az a magyar (pláne teológiai) írónál ritka tünet, hogy művei több kiadást értek.

Tudományos irodalmi munkássága a hitvédelmi és szentirási szak művelésére irányult, de ezek mellett kitűnt a hitszónoklati irodalom terén is, sőt egy időben állandó munkása volt a napi sajtónak is.

Pályanyertes műve: *Materializmus, racionalizmus és a kereszténység* a keresztény hit apologiája korunk támadásai a materializmus és a racionalizmus ellen. A *Tízparancsolat és századunk* pedig a keresztény erkölcsök védelme a modern támadások ellen.

Sokáig tanította a váradi papnöveldeben a szentirási tudományokat és a zsidó nyelvet, — tanítványai számára kézikönyvet írt még pedig — és ebben uttörő — magyar nyelven. A *szentirás tan kézikönyve* apologetikát, szövegkritikát, régiségtant és hermenentikát tartalmaz úgy az ő mint az új-szövetséghez. E tankönyv kiválóságára vall, hogy több hazai szemináriumban be van hozva tankönyv gyanánt. Ennek kiegészítésül meg akarta írni a *zsidó nyelvet* is, de nem jelentkezett reá elég előfizető.

A zsidó nyelvben ugyanis igen járatos dr. **Karsch** Lollion. Ezt kétségteljesen tudni fogják még róla *Nagy-Váradon*, ahol híres polemiaja volt egykoron **Rosenberg** Sándor rabbival

és **Wohl** Károly talmudistával és a váradiak tudják azt is, hogy e hónapokig tartó polemából Karsch került ki győztesen.

Az újságírás mesterségét a *Nagy-Várad* szerkesztőségében gyakorolta Karsch a 70-es és 80-as években **Rádl** Ödönnel és **Rácz** Mihállyal együtt.

A hitszónoklati irodalom terén is tevékeny működést fejtett ki Karsch, ki kedvelt hitszónoka volt a váradiaknak. 7-8 kötet prédikáció jelent meg tőle, az utolsó alig néhány hónappal ezelőtt, örvendetes jelétül annak, hogy nem lankadt még a munkakedve s nem fogyott el a tintája.

Mint írók kétszeresen örvendünk rajta, hogy visszakerült Karsch Váradra, még pedig a — Káptalansorba. Több mint egy évtizedig volt távol Váradtól. Azóta itt az egyházmegye fiatalabb tagjaiból új írói gárda növekedett, a kath. sajtónak külön organuma támadt.

Hisszük, hogy ez új irodalmi életnek bölcs irányítója és vezére lesz és ezután is hűséges munkása marad a magyar irodalomnak.

UJDONSAGOK.

Előfizetési felhívás.

Alig néhány nap múlva lapunk fennállásának tizedik évfolyamába lép. Egy évtizeden keresztül becsületes törekvéssel, buzgalommal igyekeztünk a közérdek szolgálatában azon nagy célt: a katolikus öntudat felébresztését, a katolikus érdekek istápolását előmozdítani.

Az új év küszöbén bizalommal fordulunk a nagyközönséghez, mindazokhoz, akik elveinket és irányunkat ismerik s méltányolják. Nehéz időkben becsülettel álltuk meg helyünket, s hisszük, hogy a közönség bizalma nem fordul el tőlünk, hanem annál nagyobb mértékben mutatja irántunk ragaszkodását, minél nagyobb szükség van küzdeni a destruktív irány ellen.

Programmunkat ismeri a közönség. Célunk egy minden politikai párttól független

Helytelen volna azonban azt feltételeznünk, hogy minden főbb társadalmi tényező egyenlően, embriónális állapotban található fel nálunk, talán épen úgy, mint a sok ezer év előtti ó-világi kőkorszakbeli embereknek. Az évezredek bizonyára ő felettök se subantak el nyomtalanul. A változás és fejlődés folyamata bizonyára ő náluk is érvényesítette magát. De ez máskor tárgyalandó kérdés; most elégedjünk meg azzal, hogy megismerjük, milyen ez a kőkorszakbeli társadalom jelenleg.

Bizony az nagyon egyszerű, kezdetleges és szervezetlen. Ha európai szempontokból kiindulva, keressük, hogy hol itt az ország, annak fővárosa, határai, királya, törvényhozása, alkalmazottai, törvényei, rendőrsége? még csak megkérdezni se tudjuk az ő nyelvükön, mert arra szavuk sincs, fogalmuk sincs. De azért találunk itt nem sátorozó, hanem rendes, állandó lakóhelyeken csoportolt népet; uratlan föld nincs egy talpalattnyi sem, viselnek háborút, kötnék békét, van élet- és vagyonbiztonság, felosztva a jogok és kötelesség. Más formában meg kell tehát

lenniök azoknak az intézményeknek, amiket keresünk.

Keressük, van-e vallásuk, iskoláik, művészetük, iparuk, kereskedelmük? Tanító, papot, művészt, tudóst nem lelünk köztük; iparosműhelyt, áruházat, kórházat nem tudunk fölfedezni náluk. De találunk köztük egymás megbecsülését, tisztességtudást egymás iránt és idegennel szemben nem dicsérik a bünt, elítélik az erkölcsatlenséget, elő tudják állítani mindazt, amire szükségük van, sőt nem tagadjuk meg tőlük a művészi ízlést sem. Résztvevők a szenvedőkkel szemben, segítik a bajban levőt, megbecsülik az öregeket, gondoskodnak az özvegyek és árvákról, ápolásban részesítik a betegeket. Megtaláljuk náluk mindazokat a jó tulajdonságokat és erőnyeket, melyek akármelyik műveltebb népnek tulajdonsága; ellenben nem hiányoznak azok az árnyoldalak sem, amelyek mint bűnök és hibák minden néppel közősek. Ervényre jut náluk is minden erény és hiba, ami általánosan emberi.

Mikor az európai ember elsőben látogat

el a pápuák falujába, épen úgy viselkedik, mint a nagy városban felnőtt ember, mikor először időzik a kis faluban. Szánakozással, kicsinyelve néz le mindent, nem érti, hogy lehet egy életet ilyen kezdetleges viszonyok közt leélni. De meghatja a barátságos figyelem, mely a város vendégeit körülveszi, rajongó dicsérője lesz az idylli életnek, s ha elég rövid időt tölt ott, hogy az odaváló életnek csak a kellemes oldalával ismerkedjék meg, csak a jó benyomást viszi el s egész életén át nem fog ki annak dicséretéből. Így kerülnek elő a csendes-tengeri idyllnek is a maga poetikus lelkű dicsérői. Am ha úgy az idegen látogató, mint a benszülöttek részéről elmúlik az újság ingere, előkerülnek az élet apró bajai, a különböző érdek és gondolkodásmód ellentétbe hozza őket, lefoszlik a költői máz, annál kietlenebbnek látszik a valóság, kezdik észrevenni egymás hibáit is. Először csupán jóakarattal. A városi szeretné boldogítani elmaradott embertársait mindazzal a jóval, minek hasznát és kellemes oldalát otthon tapasztalta, megjavítaná a falu közintézményeit, az emberek lakását, ruházatát.

Özv. Fuszek Ágostonné
és Fiai
sütődéje. — Teleky-u. 20.

A közeledő karácsonyi ünnepek alkalmából ajánljuk a n. é. közönség b. figyelmébe az 1806. óta fennálló s elismert jónevű **SÜTÖDÉNKET**. Kitűnően készített diós és mákos kiflik (patkók) darabja 1 kor.-tól 1 kor. 20 fillérig; ünnepi fonatos és kerek vajás kalácsok 60 fillértől 1 koronáig darabonként. Ezenkívül bármily sütemények rendelésre kiválóan finoman és ízletesen elkészíttetnek.

kath. irányu lapot adni, mely Nagyvárad és Bihar megye érdekeit védve, e mellett hűtőkre legyen a főbb országos, kivált katolikus szempontból érdekes eseményeknek.

Budapesti tudósítónk azonnal és kimerítően értesít minden nagyobb jelentőségű eseményről, országgyűlési tudósításaink nemcsak bőveket és hűek, hanem egy fél nappal megelőzik a budapesti lapokat.

A vidéki és országos eseményekről jól szervezett levelezői karunk értesít a megye minden pontjáról s az ország nagyobb városairól.

Kérjük t. olvasóinkat, hogy lapunkat pártolni, és ismerőseik körében terjeszteni sziveskedjenek, hogy a keresztény eszmék elterjedjenek a nép minden rétegében.

A TISZANTUL szerkesztősége és kiadóhivatala.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre	— — — —	16 kor.
Negyedévre	— — — —	4 „

Helyben házhöz hordva:

Egész évre	— — — —	20 kor.
Negyedévre	— — — —	5 „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre	— — — —	24 kor.
Negyedévre	— — — —	6 „

TAJÉKOZTATO.

Jan. 6. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Jan. 9. Vasutasok bálja.
Jan. 10. Az új városház megnyitó ünnepe.
Jan. 12. Jogászbál.
Jan. 17. A 48-as népkör bálja.
Jan. 24. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 2. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 6. Katholikus bál.
Febr. 14. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 25. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.
Márcz. 10. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.
Márcz. 24. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.
Apr. 14. Kath. Szabad Liceum zárőnnepélye (estély: Prohászka Ottokár dr. szónoki beszédével.)

* **Miklós napja.** Román polgártársaink ma, szombaton ünneplik Miklós napját. A kis gyermekeknek örömet hoz az öreg Mikulás. Az ünnep alkalmából a gör. kath. és gör. keleti templomokban ünnepélyes szent miséket és egyházi beszédek tartanak.

tát, élelmét, eredményesebbé tenné munkáját s boldoggá akaró tenni őket a saját eszejárása szerint, de jó szándéka megtörik a nép konzervativizmusán, mely nagy és fontos okok nélkül nem könnyen hagyja el a megszokottat s hasonló kicsinyléssel nézi az újítót, mint ez őtet. A pápuáknak is megvannak az ő ilyen népboldogítók, akik aztán haza jöve, nem találhatnak elég fekete színt testi és lelki elmaradottságuk kiszínezésére.

Több idő, egymással való gyakoribb érintkezés elsimítja végre a túlzás félszégeit s hosszabb ideig köztük élve, kellőleg kiegyenlítődik a jó tulajdonságok és hibák súlya s a valóban megfelelő képet nyerünk róluk. Azért jönnek Európába a pápuákról is az egymással legellentétesebb tudósítások, mert nagyon szeretünk általánosítani; egyik utazó a velük való rövid érintkezés közben csupán jó tulajdonságaikkal ismerkedett meg, tehát a természetes jószág mintaképeinek mutatja be itthon. A másinak csak baja és nehézségei voltak velük, nem is mulasztja el aztán a legsötétebb színben festeni le őket. Ott a helyszínen is ez a két felfogás a rendes beszéd és vita tárgya az ott levő kevés európai közt: nagyon kevesen vannak olyanok még ott is, kik e két közvetlenül rájuk nehezedő hatás alól szabadulva, általánosabb szempontból ítélnek meg őket.

* **Sipos Orbánné temetése.** Oriási részvét nyilatkozott meg köztisztviselőiben s becsülésben álló népművelésügyi vezérünk Sipos Orbán és családja iránt neijének elhunytá alkalmából a tegnap délelőtti végbemenni beszerteléskor. A Szent János-utcai gyászház udvara, sőt a ház előtt az utca is teljesen megtelt résztvevő közönséggel, melyben ott voltak impozáns számban a tanítók és tanítónők testületileg, valamint a társadalom összes számottevő alakjai. A beszertelési szertartás, melyet Dencs János cz. kanonok, esperes-plébános végzett segédlettel, a ravatalos teremben ment végbe. A szertartás végeztével a gyászoló közönség eloszlott, majd a temetkezési vállalat emberei a koporsót leolmozták és zárt kocsi-ban a vasúti állomásra vitték, honnan Jászberénybe szállították. Jászberényben ma reggel 9 órakor lesz a temetési szertartás az indóháznál, aztán a családi sírboltban helyezik el a megboldogultat.

A koszorúk feliratai a következők voltak:

Kedves feleségének — Orbán.
Felejtethetetlen édesanyáknak — Irma, Margit és Jenő.

Szeretett kedves nagymamánknak — Sándor, Jenőke és Gyula

Szeretett jó Mari néniének — a Pecsényánszky-család.

Kedves Mari néniének — Misi és családja.

A jó Mari néniének szeretettel — a Pataky-család.

A jó Mari néniének szeretettel — Beresi és Etelka.

Hálás tisztelettel és szeretettel — Beleznay Antal és neje.

Sipos István mérnök és családja — Igaz résztvevők jelöl.

Tisztelet jelöl — a Népművelési egyesület.

Szeretettel és tisztelettel — a vármegyei tanítók.

Legmélyebb részvéttel — Füredy László és neje.

A nemes léleknek — az Orosz-család.

Feledhetetlen emlékének tiszteletöl — Szemes Imre és családja.

Tisztelete jelöl — Gábel Jakab.

Hanslián, Mikler és Kiss — Jó szellemek tiszteletöl.

Ifj. Rimanóczy Kálmán és neje — Mély részvéttel.

A Nagyvárad községi polgári tanítónői kar. — Hódolatul az igazi nőnek.

Szeretők és tiszteletöl jelöl — Hanyiczky Károly és családja.

A díszes temetést és hullaszállítását Veiszlovits Adolf és fia első nagyvárad dísztemetkezési vállalat a legnagyobb pontossággal rendezte.

* **A nagyvárad műiparosok kérelme.** Az új városi székházban a polgármester dolgozó és elfogadó szobái drága, de nem valami izlése, műipari tekintetből is számba jöhető butorzzattal van ellátva. Inkább minden sablon-szerű. Dehát az árak úgy voltak megállapítva, hogy azokért műremeket nem lehet készíteni. A helybeli műszatosok tegnap tisztelegtek Rimler Károly polgármesterrel s előadtak, hogy az előírt alacsony árakért művészi becsű, műremek számba menő butordarabokat nem készíthettek a polgármester hivatala számára Szerintük pedig éppen a polgármesteri hivatalban kellene kifejezve lenni a helyi műipar fejlődésének, hogy úgy a helybeli, mint az id gen látogatók figyelmét felkeltse. Felajánlották a polgármesternek, hogy műbecsrel bíró butordarabokat hajlandók a polgármester elfogadó és dolgozó szobáira részére készíteni, ha a város az előállítási költségeket fed-zi. A városi mérnöki hivatal állandóan ellenőrizze, hogy milyen költségekbe kerülnek a remekbe készülő butorok. Tervezetek s más ilyen munkákért az iparosok semmit nem számítanak

fel. A polgármester jóakarólag fogadta az iparosokat s megígérte, hogy előterjeszti kérelmüket a tanácsban, illetve a törvényhatóságban.

* **Festők és szobrászok figyelmébe.** Fraknói püspök legújabb alkotása a római magyar művészolthoz a megvalósulás stádiumában van. A tavasszal már három magyar művész talál műtermet a művészetek klasszikus földjén Rómában.

Az alapító rendelkezése alapján a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács a három műtermre és lakásra, valamint a velük járó ösztöndíjra egyenkint 3000 koronás ösztöndíjra, most pályázatot hirdet. Pályázhat minden magyar honossága s egyszersmind magyarul tudó festőművész és szobrász életének 25. évétől kezdve. A műtermek és ösztöndíjak 1904. évi április 15-től 1905. április 15-ig terjedő egy esztendőre adományoztatnak. A pályázó festőművészek egyike köteles Rómában tartózkodása alatt egy vallásos tárgyú festményt elkészíteni, melynek tárgyát szabadon választhatja. A másik művész köteles Rómában tartózkodása alatt egy vallásos tárgyú festményt elkészíteni, melynek tárgyát szabadon választhatja. A király vagy szent László király élettörténetéből merített valamely történeti eseményt feldolgozni. A szobrászművész köteles domborműben azt a jelenetet megoldani, amely a magyar szent koronának II. Silyesztér pápa által a magyar követek részére való átadását ábrázolja. — A festőművészek által készített festmények az illető művésze tulajdonában maradnak, tehát velük szabadon rendelkezhetnek; a szobrászművész által készített domborművet azonban a művész köteles díjtalanul arra a célra átengedni, hogy az a római lateráni bazilikában II. Silyesztér pápa sírja fölé helyezve, a magyar nemzet kegyeletének hirdetője legyen. A pályázati kérvényeket 1904. évi március 15-ig kell a Magyar Országos Képzőművészeti Tanácshoz benyújtani; a művészek nevével ellátott mutatóvanyiművek elhelyezése tekintetében az Országos Tanács irodájában (Bathori-utca 12. sz.) nyerhetni értesítést. A szobrászati pályaművek fölött a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács szobrászati szakosztálya, a festőművészeti pályaművek fölött pedig az Országos Tanács festőművészeti szakosztálya fog ítélkezni.

* **Panasz a villamos világításra.** A villamos világításra sok panasza van a közönségnek. Déltánonként többször egész elhomályosulnak a világító körtek, sőt nem egyszer egészen megtagadják a szolgálatot. Egyes boltoknál pedig hatalmas ivlámpát alkalmaznak, amely minden 5—6 másodperczen elalszik s hirtelen újra kigyulad. Nem tudjuk, hogy mi az oka ennek a kellemetlen tűzijátéknak, de azt látjuk, hogy veszélyeztetni a járókelő közönség szemeinek épségét s ezért felhívjuk a hatóságot, hogy ezeket a lámpákat a mostani állapotukban tovább ne engedélyezze, vagy szorítsa rá a villamos mű kezelőit és az üzlet tulajdonosát, hogy a lámpát megfelelő állapotba hozzák. A közönség egészségét még reklámból sem szabad veszélyeztetni.

* **Alapítványi helyek Bihar megyének.** Gróf Butler János Ludovika-alapítványi helyeit sorrend szerint a vármegye között három évenként osztják be. A honvédelmi miniszter most küldte le Biharvármegyéhez az új beosztást, amely szerint az 1904—1905. tanévre 1, az 1905—1906. tanévre 1, az 1906—1907. tanévre 2 állandó, tehát ezen a 3 éves cikluson összesen 4 alapítványi helyre lesz Biharvármegyének bemutatási joga. A következő 1907/908—1909/910. évi 3 éves ciklusra szintén megmarad ez a beosztás.

* **A karácsonyi nagyvásár.** Jótékony hőgyeink munkája, a karácsonyi nagyvásár már teljesen elő van készítve a Fekete Sas nagytermében. Akinek már volt alkalma megnézni azt a sok minden elgondolható jót, ami itt fel van halmozva, az csodálattal van elelve a rendezőség leleményessége és fáradhatatlansága iránt. A karácsonyi nagyvásár ma szom-

baton délután 5 órakor nyílik meg ünnepélyesen. Belépti díj 1 korona. A vásár azonban csak holnap, vasárnap reggel 9 órakor kezdődik.

A »Karácsonyi Nagyvásárra« a következők adakoztak:

Wurst József 50 darab narancs és 3 koszu füge. Friss és Tsa egy doboz játékszer. Dr. Miskolczy Ferencné 3 kiló borsó 2 kiló cukor 3 kiló bab 4 fant gyertya. Dr. Moskovits Miklósné 4 kiló cukor. Agoston Péterné 5 kor. Dr. Lázár Aurélné 10 kor. Erdőy Hermann cukorkák a karácsonyfák díszítéséhez. Báro Luzsászkay Lenke és Etti 10 kor. Beöthy László főispán 10 kor. Dr. Des Echerolles Kru-pér Sándor és dr. Des Echerolles Kru-pér Gilbert 9 zsák zöldség és burgonya. Gróf Bathlen Aladár 1 egész vad sertés. Dr. Kornstein Lajos 10 kor. Sonnenfeld Adolf 2 kiló dió, 2 kiló cukor, 2 kiló griz, 2 kiló gesztenye, 3 kiló szilva. 24 drb. karácsonyfa díszítéssel együtt ajándékozva özv. Des Escherolles Kru-pér Sándornétól; a karácsonyfák feldíszítését a női bizottság tagjai végezték. Egy valaki, 1 kiló szappan, 1 üveg pöszméte, 2 üveg bor. Grócz Béla kanonok 20 kor. Özv. Silbermann Mártonné 10 fejkendő. Krasznayné F. Mori 5 koszu füge. Tirohmayer Pál 10 drb. flanel blus, 12 drb. mosós fejkendő és 20 csomag gyógypamut. Mihely és Kandel 2 üveg szilvórum és 2 doboz thea 2 üveg rum. Özv. Ifj. Schwarcz Abrahámné 3 üveg gyönyörű befőtt. D. usch K. I.-né 10 üveg ó-bor. Noszlopi Gyula 20 kor. Kádár János 21 üveg mustár. Özv. Des Echerolles Kru-pér Sándorné 24 üveg gyönyörű befőtt. Főtiszt. Steinberger Ferenc 10 üveg bor. Iacze Lajosné 2 kl. dió, 2 kl. gesztenye és 1 kl. füstölt kolbász. Özv. Des Echerolles-Kru-pér Sándorné 24 drb. szép képes könyv, 4 drb. szép gyermek ruha, 12 drb. szép haraszt blous, 12 drb. nagy haraszt kendő, 4 szép haraszt szál, 6 drb. flu sapka, 24 pár csuáló melegítő, 7 drb. dunna kötő, 20 pár kötött harisnya, 3 gyermek ing, 3 gyermek reki és 1 fejkendő. Moskovits Miksáné 6 kl. liszt, 6 kl. árpa, 6 kl. köleskása, 2 üveg finom bor. Moskovits Miksa 2 üveg pezsgő. Vucskés Julia 2 üveg befőtt, 1 üveg uborka és 1 doboz szilva. D. Berger Ignácz 15 kiló 0-ás liszt. Eisler Bertalan 3 sapka, 1 blus. Dr. Rácz Odósné 2 kiló cukor, 2 kiló gesztenye, 5 kl. alma, 2 kl. rizs. Novotni S. Alfonz 6 üveg ó bor. Schwarcz Mártonné 10 kiló liszt és 2 nyul. Flegmann Armin 6 drb. barchett kendő. Báro Karg Jánosné 10 kor. Jenni Jotheg 5 kiló rizskása. Gyurkovits Cornél 11 üveg bor és 2 üveg cukor. Hant Erigyesné 4 drb. üveg vaz. Jehbűz Albertné 2 üveg bor és 1 virágtartó. Friedl Jörös 2 kl. thea sütemény. X. J. 5 kor. 18 fillér. Hranviczky Károlyné 6 kor. Br. Podmaniczky Emi 3 doboz theasütemény. Mihely Lajosné 2 kiló cukor és 2 k. rizs. Márkus Lászlóné 6 üveg compot, 1 üveg lekvár, 1 üveg ugorka saléta, 1 drb. oldalas, 4 liter paszuly. Kugler Albert 7 drb. lemez lábos, 3 darab lemez fazék, 6 darab kávéscésze 1 szűrő, 1 tormareszelő, 1 tálcza, 1 gyalu, 14 tészta forma, 1 vasalótartó, 4 hajszűtő vas. Füchsl Festvérek 30 palaczk bor. Rákos Nővérek 5 drb. képes olvasókönyv, 2 doboz levélpapír és karácsonydiszek. Huzella Gyuláné 8 üveg ó-bor, 1 kl. gesztenye, 1 kl. rizskása. Dr. Bartha Jánosné 2 üveg finom bor. Pallay Lajosné 1 kiló kávé és 2 kg. rizs. Weiszlovits Adolf és Fa 10 kor. Gyémánt Mihályné 6 kg. gersli, 5 kg. cukor. Landler Ferencné 1 üveg méz, 1 doboz teasütemény, 1 üveg likör. Hranviczky 2 kosár burgonya, 6 kosár, 10 kiló liszt és 2 üveg bor. Wechsler Adolf 6 kg. cukor. Nadanyi Károlyné 5 kg. cukor, 2 kg. rizs, 2 kg. borsó, 2 kg. lencse, 2 kg. gesztenye. Blayer Lajosné 3 kiló cukor, 3 kiló dara, 2 kiló rizs és 2 kiló szappan. Moskovits Mór és fia 20 üveg kőőféle legfinomabb likör és 20 korona. Reismann Jókabné 5 kiló cukor. Sáf. Ferencné 20 üveg bor. 20 csomag dió. Molnár Lajosné 6 üveg kor. 4 kiló bab és 20 drb. nagy kálc. L. E. Rees 2 darab gyönyörű szép értékes játéktárgy, 6 üveg spanyol aszbor és 2 doboz szép apró játéktárgy. Kubinyi Györgyné

egy korsó állás. Weiszlovits Lajosné 5 kiló cukor és 7 kiló liszt. Wertheimstein Alfrédné Alfrédné 5 kiló lekvár gyönyörű dobozban. Özv. Vadász Albertné 5 doboz thea, 1 üveg kölni viz és 1 doboz szappan. Lukács Gyuláné 1 k. rizs, 1 k. bab, 1 k. Gesztenye, 1 k. dara. Dr. Konrad Márk 10 kor. Pfeiler Józsefné 5 kor. Janky Antalné 3 üveg cognac. Dr. Gerő Sándorné szalona és 1 kiló maroni. Breier Arminné 1 k. rizs, 1 k. dió és 1 k. lencse. Rosenthál Adolfné 2 k. liszt, 2 k. lencse és 2 k. dara. Sável Kálmánné 2 zacskó rizs, 2 zacskó bab, 1 doboz thea-sütemény, 1 doboz malaga szőlő. Miskolczy Barnabásné 4 k. liszt, 2 k. rizs, 2 k. borsó, 2 k. lencse, 2 k. cukor. Schwarcz Arthurné 10 kiló kása. Takács Menyhért premont. r. főnök-prelátus. 20 kor. Moskovits József 1 üveg pezsgő. 4 k. tengeri dara, 2 k. árpa dara. 3 k. liszt, 2 k. rizskása. Blum Géza 3 szép üvegkanna. Fényes Manóné 3 drb. kötény. Hajnal Ferencné 5 k. lencse és 5 kiló tarhonya. Dr. Gyöngyössy István 5 korona. Özv. Steiner Arminné 5 kilogramm cukor.

* A szegényeknek. Az Egyesült nagyváradai László- és Hunyady-gőzmalom részvénytársaság 100 koronát küldött Rimler Károly polgármesterhez, a szegények között leendő kiosztás céljából.

* Szacsavay-asztaltársaság. Városunk Ujvároson lakó polgárainak körében mozgalom indult meg Szacsavay Imre, városunk első népképviselője nevére elnevezendő asztaltársaság megalakítása iránt, a mely nem akar politizálni semmi irányban. Ők csak a humanizmus terén akarnak mozogni, jótékonyaságot gyakorolni. Az összejöveteleken saját körükben gyűjtést eszközölni fognak és a begyűlt fillérekből részint a szoboralaphoz járulnak, részint a vértanu kivégzése napján, október 24-én anyagi erejükhöz mérten szegénysorsu szülők iskolásgyermekeit fogják ruházattal ellátni. A társaság — mint halljuk — meg fog alakulni a »Kékmacska« vendéglőben.

* Gyujtogatás-e, vagy véletlenség. Pár hónappal ezelőtt teljesen leégett Nagyvárad város vizimalma, az u. n. Laporta-malom. A körülmények azt mutatták, hogy a malmot bűnös kezek gyujtották fel, miért is a hatóság megindította a nyomozást. Ennek azonban nem lett eredménye. A kir. ügyészség tegnap értesítette Nagyvárad városát, hogy az esetleges gyujtogató kitétet nem lehetett megállapítani s így a további nyomozást beszüntette.

* Makám az időről. Hogy itt van a vén december — azt várhatná minden ember, — süvölt a szél, esik a hó — s keményre fagy ami folyó, — fákra csillog a zuzmára — s szép fehér az utca sora. — Nos az idén nem így van ez, — nem jégcsapos kinn az eresz. — Bár elpusztult a sok virág, — fekete mégis a világ. — Sőt uramfia megesett, — hogy az éjjel eső esett. — December, zuhogó zápor: — valóban lesznek oly bátor, — leszöllek karácsony hava, melynek nincs szép fehér hava,

x Uj részvénytársaság. A békés-csahai Reisz és Porjesz féle butorgyárat egy részvénytársaság akarja átvenni, melynek élén Lukács György dr. Békésvármegye főispánja és Fábry Sándor dr. alispán állanak mint alapítók. Négysszáz ezer korona alapítókéval indul meg a vállalat, melyből 200.000 kor. értékű a Reisz és Porjesz czég részvényjegyzése. Az alapítók nevei s a gyártulajdonosok ilyetén garanciái — úgy véljük — elegendők ahhoz, hogy a még hiányzó 200.000 korona rövid időn belül jegyezve legyen. Porjesz Mihály, a vállalat leendő vezetője néhány napig Nagyváradon tartózkodik és szívesen szolgál az érdeklődőknek részletes felvilágosítással. Részvények jegyezhetők a »Reisz és Porjesz« czég nagyváradai fiók üzletében (Zöldfa-u cza.)

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR:

Szombat: Aranyvirág, új operett.
Vasárnap: d. u. A bajusz. este A koldusdiák.

A dolovai nábob leánya.

Herczeg Ferencnek mindig van közönsége. Annyira modernnek és igazak társadalmi színművei, hogy igazán modern embernek csak élvezetet nyújthat az előadásuk. Bár a Dolovai nábob óta Herczeg Ferenc több drámát írt, ennél jobbat nem sikerült e nemben alkotnia. Ezért éli túl a Dolovai nábob leánya Honthy házát és a többi, sőt valószínűleg túléli korunkat s mint a kor szívéből vett kép, állandó disze lesz a jövő magyar színpadnak is.

Nálunk minden évben színre kerül, majdnem minden évben egyforma sikerrel. Nem is csoda ez, hiszen minden színésznek ambíciója, hogy remekműben remeket alkosson. Tegnap is sikerült ez, már amennyiben itt-ott a rossz szereposztás nem kontárkodott. A czim szerep nagyon illett Kesztlerné hangulatához. Eddig kissé élénkebb Jób Vilmákhöz voltunk szokva, de úgy érezzük, Kesztlerné elérzékenyülő hangja az igazi. Tarján főhadnagy Lóth Elek ismert kitűnő alakítása; csupa huszáros, lovagias temperamentum. — Kesztlér Ede Szentirmay szerepében nemcsak termetre volt nagy (a mi kivált akkor tűnt fel, mikor az alacsony kapukon kellett haragosan kirohanni), hanem szerepét is azzal a komoly, intelligens felfogással dolgozta fel, a melyet tőle meg szoktunk. Igen kedves, bohó alak volt Szőke Sándor Bilitzky kadétja. A becsipett gyermek mozdulatait, nevetését, hanghordozását remekül eltalálta s állandó, jóleső derűtséget keltett velük. Kifogástalan jóízű szerep volt régi ismerőstünk: Koháry Mikája is.

Berlányi Vándor Janka szerepében felléptetni: ügyetlenség. Naivának adni a harczi kapitányt vagdalkozó szerepét? Tehetsége szerencsésen valahogy át segítette a veszélyeken, de tapsot csak az elpityeredő búcsuzás jelenetében kapott.

A többi szerep Krasznay, Bogoár, Szarvasi. László Irén kezében volt.

Dr. K. A.

A csodagyerek. A színház »kacagató pompás bohózatnak« jelzi a jövő heti műsornak ezt a darabját; nehogy ez a reklám a »közönséget« megtevéssze, kötelességünk átvenni egy vidéki lapársunk véleményét, a mely arról a »pompás bohózatnak« kidobolt disznóságról megjelenti:

A Vigszínházban október hó végén adták először ezt a kosonneriát, magyarul disznóságot; azóta szakadatlanul színen van; a színház kasszádjában.

Hogy minő vaskos eszközökkel dolgozik, elég arra mutatni, hogy még a pesti sajtó is elsőrendűt rajta. Nehogy valaki azt hihesse, hogy valamelyik konkurrens színház embere önti ki ellene az epéjét, nem napilapból, hanem egyik előző folióiratóból, a Magyar Közlét novemberi füzetéből írunk ki jellemzésül néhány sort. Molnár Gyula az ismert nevű kritikus írja: »Alighanem ez a darab tetőzi be azt a foglalat, melyet irodalmi kosonneria alatt értünk. Nagyobb disznóságot elképzelni sem lehet, mint a csodagyerek. Három felvonáson keresztül egébről sincs abban szó, mint az érzékiség sokféle képvariált trágárságairól. stb. stb. Nincs mit hozzáadnunk. Emlékeztünk rá, három éve mily nagy ribillió volt a Zaza színrehozatala miatt. No hát a Zaza egyszerűen

Schmiedt Kristóf a Csodagyermekhez képest. (Zaza Nagyváradon is megbukott a trágár volta miatt.)

Ennek a vaskos, csemány eszközökkel dolgozó darabnak már három előadását nézte végig eléggé nagy közönség. Nem foglalkoztunk vele, mert Isten bizony a papíros is belepirul, ha a tartalmát akarnók leírni. Egy-két előadásra, hogy van közönség, azon nem csodálkozunk. Utóvégre van Debreczennek oly nagy közönsége, hogy három előadást közönséggel ellásson, olyan közönséggel, mely az ilyenfajta élvezetre vágyik.

De most már elég lesz belőle. A debreczeni színház nem dalszarnok, vagy éjjeli mulatóhely fáradt idegzetű urak számára. Elég volt ez a három este a párisi mulatság számára. Reméljük, hogy maga a közönség fogja hamarosan lejártni ezt a párisi lebuty disznóságot, ha már a színházi bizottság a füle botját se mozditja a debreczeni színház tisztelege ellen irányzott merényletre.

Ugyanezt mondhatjuk a nagyvárad színházi bizottságról is. S valaki felvetette az eszmét: nem jó volna ez alkalommal kivételesen színházban jelen voltak névsorát csinálni? Hisszük azonban, hogy ez a névsor Nagyváradon fölötté vékony lenne.

Aranyvirág. Ma este negyedszer kerül színre *Huska* és *Martos* fényes kiállítású operettje az *Aranyvirág*. A Budapesten 25 előadást ért operett szereposztása ismeretes.

A vasárnapi előadások. Vasárnap délután a múlt szezon egyik legvonzóbb operettjét a *Bajusz* adják az ismert szereposztással. Este pedig megismétlik *Milöcker* dallamos muzsikája romantikus operettjét a *Koldusdiákot*.

A színházi bizottság ülése. A következő meghívás közlésére kérték bennünket: Meghívó. A színházi bizottság tagjait tisztelettel kérem, hogy hétfőn a hó 21-ikén délután 4 órakor tartandó bizottsági ülésen megjelenni szíveskedjenek. Dr. Hoványi Géza elnök. Tárgy: Elnöki előterjesztés.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 78. Bérletszám 76. (páros.)

Ma, szombaton 1903. december 19-én:

Aranyvirág.

Operette.

HELYEK: Nagypáholy 14 korona. Földszinti és első emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsolye 3 kor. Körzék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közép 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártzék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy szinlap 20 fill.

Jegyek előre válthatóka színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. óráig előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, vasárnap december 20-án

Délután 3 órakor fél helyárrakkal:

A bajusz.

Operette.

Este 7 $\frac{1}{2}$ órakor rendes helyárrakkal:

A koldusdiák.

Operette.

IRODALOM.

Erdekes Könyvtár című új könyv-alaku szépirodalmi folyóirat első (karácsonyi) száma díszes kiállításban, tetszetős alakban, szokatlanul kiváló tartalommal jelent meg. Tartalma közül kiemelendők Mikszáth Kálmán, a kitűnő elbeszélőnek »Batyus zsidó leánya« és »Pletyka« című rendkívül érdekes novellái. Ezenkívül gazdag rejtőnypályázati rovat, ismeretterjesztő apróságok stb. teszik a 64 oldalra terjedő füzet tartalmát. A lap előfizetési ára negyedévre 1 korona, mely összeg az »Erdekes Könyvtár« kiadóhivatalába (VII, József-körút 65.) küldendő

MULATSÁG.

J o g á s z b á l.

Elegáns, rózsaszínű levelet röpitett szét a m. kir. posta tegnap a város és megye előkelő házaikhoz.

A kir. kath. jogakadémia polgárságának január 12-én rendezendő báljára szóló meghívók ezek, melyet nagy örömmel fogadtak mindenütt, mint a farsang egyik legfényesebb és legsikerültebb mulatságának előhírnökét. Hogy az idei jogászbál méltó lesz elődeihez, biztositék rá maga a védnökség személye is, dr. *Miskolczy* Ferencz alispán neje, no meg aztán a legjobb, legfessőbb tánczosokból álló rendezőség.

A zenét a jogászok cigánya, *Bura* Karcsi szolgáltatja. A bál a Kereskedelmi Csarnok pazar díszű termeiben lesz. A kibocsátott meghívó szövege a következő:

A nagyvárad kir. katolikus jogakadémia polgársága dr. *Miskolczy* Ferenczné orrasszony-nak védnöksége mellett a »Kereskedelmi Csarnok« összes termeiben 1904. évi január hó 12-én »Segély Egyesülete« javára jogászbált rendez, melyre kívül címzett irat és b. családját tisztelettel meghívja. Kezdeté 9 órakor. Belépti-díj 5 korona. Felülfizetéseket köszönettel fogadjunk és hírlapilag nyugtázzunk. A meghívót kívánatra elő kell mutatni.

Frankó József elnök. Géczy Imre alelnök. Morvay Zsigmond alelnök. Lánzy Ferencz pénztáros. Fényes Ödön ellenőr. Vertán Endre ház-nagy. Alliquander Odön, Bálint Endre, Békassy Jenő, Böszörményi Béla, Cseresnyés Jenő, Fejér Jenő, Fichtner Ferencz, Harmathy Károly, Ill. s István, Jelinek Ferencz, Kaczián Kálmán, Kalotay Viktor, Kovalszky Kálmán, Kovács Zsigmond, Mártonffy Gyula, Nesztor József, Pallay Béla, Péterffy Elemér, Br. Podmaniczky Károly, Popity János, Sipos Ernő, Strébely Gyula, Südy Tibor, Terényi Péter, Tolnai László, Wertheimstein Viktor.

NYILTTER.

A közelgő

karácsony és újév

alkalmára

névjegyek

szép kivitelben, jutányos árban készíttetnek

a Szent László nyomdában,

Szilágyi Dezső-utca 3. sz.

TAVIRATOK.

A képviselőházból.

Budapest, decz. 18. (Saj. tud. táv.) Holló beszéde után *Madarász* beszélt még s ezután a holnapi napirend megállapítására került volna sor, de nem voltak határozatképes számban. Erre az elnök szünetet adott s öt órakor ismét megkísérelte az ülés megnyitását, de még mindig kevesen voltak, csak este fél hét órakor jöttek vissza. Klotild főhercegnő temetéséről a képviselők s ekkor megállapították a holnapi napirendet s ezzel az ülés véget ért.

O felsége Klotild főhercegnő temetésén.

Bécs, decz. 18. O felsége ma reggel 5 óra 45 perczkor udvari különvonattal Budapestre utazott, hogy résztvegyen délután 4 órakor Klotild főhercegnőnek a budai királyi palota Zsigmond-kápolnájában való eltemettetésén. Este 10 órakor O felsége ismét Bécsbe érkezik.

A t e m e t é s.

Budapest, decz. 18. (Saj. tud. táv.) A temetés szertartása délután négy órára volt kitűzve, de már három órakor megjelent József főherceg nejével *Klotild* főhercegnő ravatalánál. Utánuk jöttek *József Agost* főherceg, Frigyes és Rajner főhercegek, Koburg Fülöp és Koburg Agost főhercegek. A főhercegek érkezése után nagyszámban gyülekeztek a magyar és osztrák arisztokrácia tagjai. A magyar miniszterek *Tisza* István gróf vezetésével. A főrendiház küldöttsége *Csáky* Albin gróffal, a képviselőház küldöttsége *Perczel* Dezsővel élükön. Udvari és katonai méltóságok egész sora. Négy órakor megérkezett a király is. O felségét mindannyian felállva fogadták. Erre megkezdődött a komor pompájú gyászygyertartás. *Várossy* püspök beszentelte a koporsót s felhangzott az *Obsole domine* szomorú dallama, a halott főhercegnő édesanyja hangos zokogásban tört ki.

A beszentelés után megindult a nagy pompájú gyászmanen a nádorisirbalt felé. A sirbaltban *Várossy* püspök még egyszer beszentelte a koporsót s azután *László* főherceg sarkofágja mellett helyezték el Klotild főhercegnő koporsóját.

Zalamegye főispánja.

Budapest, decz. 18. (Saj. tud. táv.) Zalavármegye főispánjává a közel napokban *Hertelendy* Ferencz képviselőt nevezi ki a király.

Elmaradt udvari ebéd.

Bécs, decz. 18. Az orosz csár holnapi névnapja alkalmából kitűzött udvari ebédet az uralkodóházban előfordult gyászeset miatt lemondották. (M. T. I.)

Osztrák delegáció.

Bécs, decz. 18. (Osztrák delegáció.) Az osztrák delegáció költségvetési bizottsága két hónapos költségvetési provizóriumot fogadott el. (M. T. I.)

Bécs, decz. 18. A magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja mint részvénytársaság a Wiener Bankverein utján ma folyamodott a bécsi tőzsdetancshoz 2 és 4½, %-os 70-es községi kötvényeinek hivatalos jegyzése iránt. (M. T. I.)

Titkos tanácsosi eskü.

Bécs, december 18. O felsége holnap délelőtti 10 órakor eskeetteti fel kapos-mérei Mérey Kajetan osztályfőnököt titkos tanácsosi minőségében. (M. T. I.)

Angol vámtarifa-bizottság.

London, december 17. Ma közzétették 23 személynek nevét, a kik kijelentették, hogy hajlandók a vámtarifa-bizottság tagjai lenni. Ezek kizárólag a legnagyobb kereskedelmi cégek és ipari vállalatok képviselői. A bizottság januárban ül össze. A bizottságnak számos szakértőtől vett anyagát később teszik közre és az egész birodalomban elterjesztik. (M. T. I.)

Hírek Törökországból.

Konstantinápoly, decz. 18. A portán azt állítják, hogy biztos hírek érkeztek, hogy a rilohi kolostorban a komiték nagyban készülődnek. A porta ez ügyben panaszt emelt az entente hatalmak nagykövetségeinél és Szófiában.

Konstantinápoly, decz. 18. Hír szerint Lutfullah herczegnek, kit ifju török üzemek miatt elítéltek, megkegyelmezték. A herczeg, a ki nemrég érkezett ide, anyjánál Semüha herczegnőnél, a szultán nővérénél időzik.

Konstantinápoly, decz. 18. Az Edib basa vezetése alatt álló vizsgálóbizottság ideérkezett. Hír szerint a vizsgálat kimutatta, hogy a drinápolyi vilajet falvaiban történt zavargások és fosztogatások csekélyebbek, mint azok, a melyek a macedón vilajetekben fordultak elő. (M. T. I.)

A delegáció-beszédek és a porta.

Konstantinápoly, decz. 18. O felségének a delegációkhoz intézett beszéde és Goluchowsky grófnak az entente hatalmakra vonatkozó fejtegetései a Jildzben és a portán nagy hatást keltettek. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

Feloszlatott vészkerület.

Biharvámegye alispánja átiratban értesítette Nagyvárad városát, hogy a sárréti járásban a száj- és körömfájás teljesen megszűnt s így a vészkerületet feloszlatta.

Határidők.

Budapest, decz. 18.

Buza októberre	—	—	—	—	7.86
Buza áprilisra	—	—	—	—	7.88
Tengeri	—	—	—	—	6.26
Rozs okt.	—	—	—	—	6.80
Zab ápr.	—	—	—	—	5.90
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	11.90

Értéktőzsde

Budapest, decz. 18.

Osztrák hitel	—	—	—	—	688.50
Magyar hitel	—	—	—	—	749.50
Államvasut	—	—	—	—	694.—
Rimamuranyi	—	—	—	—	488.—

Magyar jelzálog	—	—	—	—	535.25
Salgótarjáni	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. decz. 18-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	119.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	99.—
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4½%	—	—	—	—	—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2½%	—	—	—	—	—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	98.75
Italmérési jog megváltási kötvény	—	—	—	—	—
Horváth szlavonföldterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	98.—
Magyar nyerevény-sorsjegyek-kölcsön	—	—	—	—	209.—
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	—	—	—	—	164.—
Osztrák járadék papírban	—	—	—	—	100.40

Osztrák járadék papírban	—	—	—	—	100.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	119.25
Osztrák korona	—	—	—	—	99.25
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	156.—
Osztrák magyar bank részvény	—	—	—	—	16.15
Magyar hitelbankrészvény	—	—	—	—	780.50
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	689.25
Párisi vista	—	—	—	—	19.04
29 frankos arany (Napoleon'dor)	—	—	—	—	117.20
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	239.40
Londoni vista	—	—	—	—	95.12
20 márkás arany	—	—	—	—	23.43

A szorokontószámot fel 15s:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Felhívás.

Alulírottak, mint alapítók a *csabai* Reisz és Porjesz-féle butorgyári vállalatot részvénytársasággá akarjuk átalakítani.

A vállalatot mint részvénytársaságot ötven évi időtartamra tervezzük és a vállalat egyszerű folytatása lesz a már tiz esztendeje fennálló, jól bevezetett és elismert kitűnő gyártmányokat produkáló ipartelep további üzemének és üzletvezetésének. A vállalat nagy gondot fog fordítani jó rajzok után, izlé es kivitelben készült egyszerű butorok tömeges gyártására, első sorban az engros- és exportüzlet céljaira.

A részvénytársaságot 1000 drb, egyenkint 200 korona névértékű, névre szóló A) sorozatu részvennyel, vagyis *elsőbbségi részvennyel*, továbbá legfeljebb 1000 drb, egyenkint 200 korona névértékű, névre szóló B) sorozatu, vagyis törzsrészvennyel, tehát összesen tehát összesen maximális 400.000 korona alaptőkével tervezzük.

Az alaptőkéhez a »Reisz és Porjesz« cég tulajdonosai a következő betétellel járulnak:

1. A békéscsabai vasút-utczai 697. számú ingatlanukkal, a rajta lévő gyárteleppel és egyéb épületekkel maximum 87.000 korona értékben;
2. az összes gépekkel és azok felszereléseivel maximum 58.000 korona értékben;
3. egyéb összes activ-vagyonukkal mindössze mintegy 505.000 kor. értékben;

ezzel szemben mintegy 450.000 korona passiv vagyonnal, ezek szerint tehát maximálisan 200.000 korona vagyonegyenleggel A Reisz és Porjesz cég tulajdonosai az átadandó követelésekért kezességet vállalnak és e célra megfelelő számú törzsrészvényeik külön-külön költményeztetni fognak.

Ezért a betételért a cég tulajdonosai B) sorozatu törzsrészvényeket kapnak, a melyek az első öt esztendőben abban különböznek az A) sorozatu elsőbbségi részvényekkel szemben, hogy a nyereségben való részesedésben az A) sorozatu elsőbbsége részvények 5 százalék erejéig megelőzik a B) sorozatu törzsrészvényeket.

A Reisz és Porjesz cég által átadandó fentebb részletezett összes cselekvő és szenvedő vagyon értékelését, illetőleg szigorú becslését — beszerzési, illetőleg előállítási árak alapján — szak-

értők közbejöttével az alapítók fogják foganatosítani. A betételnek értékét pedig ennek alapján az alakuló közgyűlés fogja megállapítani, a mely érték azonban a 200.000 koronát meg nem haladhatja.

Az alapítók fenntartják maguknak a jogot, hogy a keresk. törvény 183. §-a alapján az első igazgatóságot kinevezzék.

A részvényaláírás zárideje 1903. december 20. A részvények aláírása eszközölhető: a Békés-Csabai Takarékpénztár Egyesületnél, az Aradi-Ipar és Népbanknál Aradon és Békéscsabán és

a Békés-csaba-városi Takarékpénztár részvénytársaságnál

Az aláírásnál minden aláírt részvényre névértékének 10 százaléka, az aláírás napjától számított tizennégy napon belül, további 20 százaléka készpénzben és korona értékben befizetendő.

A befizetés a fentnevezett pénzüzetek bármelyikénél történhetik.

Tuljegyzés aránylagosan redukáltatik.

A vállalat műszaki és kereskedelmi vezetője Porjesz Mihály ur lesz, akinek további működését hosszabb időre biztosítottuk.

Ezek után e házagpótló vállalatot a n. é. közönség szives pártfogásába és támogatásába ajánljuk.

Békéscsaba, 1903. november hó 30-án. Dr. Lukács György, Békésvámegye és Hódmezővásárhely főispánja, Gyula. Dr. Fábry Sándor, kir. tanácsos, Békésvámegye alispánja, Gyula. Békés-Csabai takarékpénztár egyesület *Vidovszky Károly* s. k., *Havas* s. k., Békés-Csaba városi Takarékpénztár Részvénytársaság *Reisz* s. k. *Klein* s. k. Aradi Ipar- és Népbank *Tagányi István* s. k., *Laczay* s. k. *Rosenthal Ignác* gőzmalomtulajdonos, takarékpénztári elnök-igazgató Békéscsaba. *Varságh Béla* takarékpénztári elnök-igazgató Békéscsaba. Dr. *Fáy Samu* ügyvéd, pénzüzeti ügyész Békés-Csaba. Dr. *Sailer Vilmos* ügyvéd, takarékpénztári ügyész Békés-Csaba. *Fábry Károly* ügyvéd és földbírtokos Békés-Csaba. Ifj. *Székely Ignác* lapszerkesztő és fa-exporteur Budapest. *Korösy László* főjegyző Békés-Csaba. *Porjesz Mihály* butorgyáros, a »Reisz és Porjesz« cég meghatalmazottja Békés-Csaba. 543.

A mennyiben raktáramat legújabb

párisi divat szerint alakítottam át,

mostani raktáramat

mélyen leszállított árban

árusítom el.

Rosenzweig Róza

párisi mellfűző műterme

Nagyvárad, Olaszi, Fő-utca. Weiszlovits-ház.

Legújabb képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Új francia modellek megérkeztek.

548

Hirdetések felvételnek a legjutányosabb árban e lap kiadóhivatalában.

Belépési felhívás!

A »Nagyvárad Hítelbank takaré- és segélyszövetkezet« II-ik évtársulatába.

Belépni kívánók ezen szándékukat 1904. évi január hó 1-ig a »Nagyvárad Hítelbank r. t.« üzleti helyiségében (Kossuth Lajos-utca 10. sz.) bejelenthetik. Befizetési hely ugyanott.

Minden egyes üzletrész 20 fillér — beiratási díj üzletrészenként, egy- és mindenkorra — 10 fillér.

A szövetkezet célja a tagokat a tőkegyűjtésre serkenteni és a hitelt igénybevevő tagoknak olcsó kamat mellett — jótálló nélkül — hitelt nyújtani.

Befizetés mindennap — egész napon át, vásár- és ünnepnapokon d. e 9—10 óráig eszközölhető a »Nagyvárad Hítelbank r. t.« üzleti helyiségében (Kossuth Lajos-u. 10. sz.)

Nagyvárad, 1903. decz. hó 1.

Nagyvárad Hítelbank
takaré- és segélyszövetkezet
igazgatósága.

250

Hirdetmény.

A »Nagyvárad Hítelbank Részvény- társaság«

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.) elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára: 6 hóig elhelyezett összeg után 5%-os kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat.

Jelzálogra kölcsönöket nyújt.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Nagyvárad, 1903. december hó.

Az igazgatóság.

225

„Globus“
Élet- és járadék-biztosító társaság
a
„Bécsi Bankkegyesület“
és a Müncheni
„Bajor Jelzálog- és Pénzváltó Bank“
által alapított.

A társaság vagyona 1901. év végével **4.053 987 55 korona**. Ezen vagyon készpénzben, értékpapírokban, részben a társaság bécsi palotájában és egyéb saját házaiban van elhelyezve.

Az intézet élet- és gyermekbiztosítási feltételei a legmesszebb menő kedvezményeket nyújtják a biztosító feleknek.

Mindenmű felvilágosítással készségesen szolgál a „Globus“ élet- és járadék-biztosító társaság vezérképviselője **Nagyváradon, Uri-utca 43.** fenti vezérképviselőség hajlandó oly egyénekkel (kedvező feltételek mellett) összeköttetésbe lépni, kik biztosítási üzletek közvetítésére alkalmasak. 545.

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé
kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár mind kuszó természetű) mert nagyobb része ha meg is terem, nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugsnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házaikat az egész szőlőérés idején a legkitünőbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legcsekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekbbségre, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legáladosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatu katalogus bárkinek ingyen és bérmentve küldeték meg, aki címét egy levelezőlapra tudatja.

482 **C z i m:**
Ermelléki első szőlőoltványtelep
Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

Uj üzlet! **Szabott árak!**

Telefon : 507. **Telefon : 507.**

Olcsó karácsonyi vásár!

Izléses és olcsó karácsonyi, ugyszintén nászajándékok legjobban beszerezhetők

Waldmann Mór

üveg-, porcellán- és lámpa-raktárában
Nagyvárad, Szt. László-tér (Fekete-sas épületében).

D u s v á l a s z t é k:

Étkező készletekben	6 frttól feljebb.	Diszes vizes készlet	1.50 frttól feljebb.
Kávés	3 „ „	Boros készlet tálczával	1. „ „
Teás	3.50 „ „	Asztali lámpa felszerelve	— 75 „ „
Csemege	1.50 „ „	Függő lámpák	3. „ „

China- és alpacca-ezüst dísz tárgyak, Berndorf erő-eszközök eredeti gyári árban. *Villamos csillárok* mélyen leszállított áron.

Vidéki megrendelések 20 forint összegben bérmentve szállítanak

Szigoruan szabott árak és pontos kiszolgálás.

Egyedüli szakszerű világítási üzlet és javító-műhely.

Kizárólag Dittmar R-féle lámpák raktára. *Villamos- és gázvilágítás-berendezési vállalat.*

Finom, szolid és izléses áruk

a karácsony alkalmából

rendkívül mérsékelt árban szerezhethők be

Mezey Sándor,

uri-, női-divat, fehérnemű- és finom gyermek-ruha üzletében.
Nagyvárad, Szent László-tér, a „Sas“-szálloda épület.

Uraknak:

nyakkendő ujdonságok, fehérneműek, angol kalapok, harisnyák, keztyűk stb.

Vidéki rendelések pontos eszközése.

Hölgyek részére:

bluz, jupon, pongyolák, piperecikkek.

Ugyszintén gyermekruházati cikkek nagy raktára.

Ösmert személyiségeknek választék küldetik.

414